

ფრთხილი

რედაქცია: სოლოლაკზე, ბაღის ქუჩაზე, შ. შადინოვის სახლში, № 33.

ხელის-მოწერა მიიღება რედაქციაში. ბარეშე მცხოვრებთათვის: ВЪ Тифлисѣ. ВЪ редакцію „Дროზда“.

გაზეთის ღირსი: მთელის წლისა — 8 მ., ნახევარ წლისა — 5 მ., ხ. მისთვის — 3 მ., ერთს თვისა — 1 მ.

ცალკე ნომერი ღირს შაურად.

შანი განცხადებით: რედაქციაში მხოლოდ 1 ცხელი ნომერი უნდა იყოს. ცხელი — 5 კპ., პატარა — 4 კპ.

რედაქციას უფლება აქვს გაასწავლოს და შეამოწმოს დასაბეჭდად გამოგზავნილი სტატიები. დაუბეჭდელი სტატიები ავტორს არ დაუბრუნდება.

ცალკე ნომერი ღირს შაურად.

ყოველ დღე ორგზავთს ვაგდა

განცხადება

ნახევარი წლის ხელის-მოწერა

„ფრთხილი“

მიიღება რედაქციაში — ბაღის (სადროვის) ქუჩაზე, შ. შადინოვის სახლში, № 33.

შალაქს გარეშე მცხოვრებთა ამ აღრესით უნდა დაიბარონ გაზეთი: ВЪ Тифлисѣ. ВЪ редакцію газ. „Дрозда“.

შანი ნახევარ წლის გაზეთისა, ე. ი. 1 ივლისიდან წლის დამლევამდინ, გაგზავნილ — ხუთი მანეთი.

ბეჭდვითი

კაპიტალის ბირჟა, 2 ივლისს

(ხალხთა შორის ტელეგრაფის სააგენტოსი)

ბანკის ბილეთები:	მან. კაპ.
პირველი გამოცემის	95—25
მეორე — — — — —	95 — „
მესამე — — — — —	94—75
მეოთხე — — — — —	94—75
აღმოსავლეთის პირ.	92—62
აღმოსავლეთის მეორე	92—62
აღმოსავლეთის მესამე	92—62
ოქროს, 1/2 იმპერიალი	8—24

თფილ. თავდა-აზნ. ბანკის გირაოს ფურცელი — „ — „

შინაგანი 5% სესხის ბილეთები — მან. კაპ.

პირველი სესხის — 235—05
მეორე სესხის — 235—50

1 მანეთი ღირს: ლონდონი — 24 — პენსი

ბერტერდამი — 119—75 ცენტრი
პარიჟონი — 205—50 პფენიგი

აშსი — 254 — „ სანტიმი
პავეკისის კერასინი — „ — „

საქართველო

სახალხო განათლების სამსახური საქართველოში. *)

(შედნი „საქართველოში წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებას“).

მაგრამ, ესთქვათ, რომ გამოცემებზეთ კარგათ მომზადებულნი მასწავლებელნი.

*) „ფრთხილი“, № 139.

როგორ გვინდა, მკითხველო, გარიგებენ იგინი რამეს სასოფლო შკოლაში, თუ ეს სასოფლო შკოლა იმ წესზე იქნება დაფუძნებული, რა წესზედაც იგი ამჟამად არის დაფუძნებული და რომელზედაც მე ვრცელათ მქონდა ლაპარაკი ამ წლის „ფრთხილში“ (იხილეთ № 72)? ანუ რას გარიგებს მასწავლებელი აწინდელ სასოფლო შკოლაში, მოკლებული თითქმის ყოველგვარ სახელმძღვანელო წიგნებსა და ნივთებს? მართს ანუ ორი წიგნის ვარდა ხომ არ გვაბადია რა!

მაშ როგორ დავიჭიროთ საქმე, რომ რამოდენათმე მაინც ავაცდინოთ სახალხო განათლების საქმეს ამ უქონლობის ცუდი შედეგები? აქ ერთათერთი სახსარი: საჭიროა, რომ ჩვენმა საზოგადოებამ ჯერ-ჯერობით ყოველი თვისი ფული, ძალა, სამასწავლებლო შკოლასთან ერთათ, მხოლოდ ორ-სამ სამაგალითო სასოფლო სასწავლებლებზე მოაქციოს. ამ სასწავლებლებში ჩვენი საზოგადოება მოიპატიჟებს ჩვენში განთქმულ მასწავლებლებს, რომლებსაც თქმა არ უნდა, დაუნიშნავს გაცილებით მომეტებულ ჯამაგირს, ვიდრე ახლა აჯილდოებენ სასოფლო შკოლების მასწავლებლებს. ამ ორი თუ სამი სასოფლო სამაგალითო სასწავლებლებით, რომელნიც გამართულნი უნდა იყვნენ სხვა-და-სხვა საქართველოს კუთხეებში, ჩვენ უნდა შევამუშავოთ და ვადვიაროთ ის წესები, საფუძვლები, კურსი, და საყოველთაოთ ვადვიაროთ ქართული ტიპის შკოლა, რომელიც ნიმუშად და მაგალითად უნდა იყოს ჩვენი დანარჩენი შკოლებისათვის. ამ სამაგალითო და სამასწავლებლო შკოლების საერთო შრომით უნდა შედგენილი და გამოცემული იყვნენ ყველა სახელმძღვანელო წიგნები და ნივთები.

ამ საქმისათვის საზოგადოებამ უნდა გამოაცხადოს ადგილობრივ გაზეთებში პროგრამა იმ სახელმძღვანელო წიგნებისა და ნივთებისა, რომელნიც საჭირონი არიან ჩვენი შკოლებისათვის და ამასთან პრემიაც დანიშნოს. თუ რა სახელმძღვანელო ანუ სხვა გვარი ნივთები გვეჭირება ჩვენ ამჟამად, ამაზე ცალკე წერილით მოვილაპარაკებთ, სხვა უფრო მოხერხებულ დროს. მიტყვი მოკლეთ — თუ როგორ უნდა იყვნენ გამართულნი ეს სამაგალითო სასოფლო შკოლები.

შკოლაში, ესთქვათ, სამოცი მაგირდია; მასწავლებელი ორია: ერთი თვით

მასწავლებელი — პედაგოგი და მეორე სამეურნეო ნაწილის შკოლანე პირი — აგრონომი; ორი განყოფილებაა: აგრონომი ასწავლის საშეღრნელო ნაწილს, მასწავლებელი კიდევ დანარჩენ სასწავლო საგნებს. ამ სამაგალითო სასოფლო შკოლებში ოთხი წლის კურსია და ის პროგრამა უნდა იყოს გაყვანილი, რომელიც დაბეჭდილი იყო ამ წლის „ფრთხილის“ მე-73, 74 და 76 №-ში.

რომ სამეურნეო ნაწილის შემსწავლა ხეირიანად მიდრიდეს და მაგირდებიც უფრო გამოცდილი და დახელოვებული გამოდიოდნენ, შეიძლება ამ შკოლებში გამართული იქმნას სპეციალური განყოფილება, მენუთე წელიწადი. სპეციალურ განყოფილებაში მყოფ მაგირდებს საჭიროა დაენიშნოს მუშაობათვის თითო ოცი მანეთი მაინც წელიწადში. რომ ყოველ წელს სპეციალურ განყოფილებაში 10—15 მაგირდი იმყოფებოდეს, ჩვენ მოგვიწდება მათი შრომის დასაჯილდოებელათ 200 ანუ 300 მანეთი. ამ ხარჯისა ჩვენ არ უნდა გვეშინოდეს, რადგანაც, თუ მუშაობა რიგაინად და საქმის ტოდნით მიდის, თითონ ნამუშევრიდამ ერთიორად ადგილათ დაბრუნდება ყოველი ხარჯი. ამ გეარად შრომის დაჯილდოებას კიდევ ის მნიშვნელობა ექმნება, რომ ყოველი მაგირდი ეცდება ბეჯითათ შეასრულოს ოთხივე წლის კურსი, რათა ღირსი გახდეს სპეციალურ განყოფილებაში შესვლისათ.

ქველა ზემოთ მოყვანილ საგნებს ვარდა, თუ საზოგადოებას შეძლება ექნება, მან უნდა ყურადღება მიამჯიციოს განსაკუთრებით პირველ მუხლს თავისი წესდებულებისას: „სადაც შკოლები არის გახსნილი, იმათ ხელს უშართავს“. მაგრამ როგორ, რით და რაში უნდა მდგომარეობდეს ეს ხელის მომართვა?

ჩვენ ძალიან კარგათ ვიცით — რა კეთილი გავლენა აქვს ქაცზე იმ მოვლენას, როდესაც იმის შრომას ყურადღებას აქცევენ. ეს ყურადღება მაშინ უფრო გარდაიქცევა ხოლმე ანდამანტის ძალათ, როდესაც ამ ყურადღებას მოსდევს თვით მუშაკის მატერიალური გაუმჯობესობა, როდესაც მასწავლებელი, ვინც უნდა იყოს, დაინახავს, რომ მის შრომას და მეცადინეობას იკვლევენ და აფასებენ; მაშინ ის ერთიორად უფრო გულმოდგინეთ და თავ-გამოდებით იშრომებს, ვიდრე ახლა, როდესაც იმის

უფროსები რევიზიის დროს, ნუგავსად ერთი წამის ქარიშხალისა, ეწვევიან ხოლმე მასწავლებელს, რამდენიმე მიწის განმავლობაში დათვლიერებენ კლასების გარეგან მოწყობილობას, გადახედვენ შაგირდებს, მისცემენ მათ ორიოდ კითხვას რომელიმე მასწავლო საგნიდან და შემდეგ ამისა გამოეშურებიან სხვა სოფლის შკოლისაკენ, ასე ჰგონია კაცსა, ეს შკოლა ქარით არის მოღებულო.

რასაკვირველია, რომ ამ გვარი უფულო ყურადღება მასწავლებლის უფროსისა და ხელმძღვანელისა მის შრომისადმი და მეცადინებისადმი, ვერ გაამარებენ მასწავლებელს მის მძიმე და არავისგან დაფასებულ მოვალეობის აღსრულებაში. აქ საჭიროა ხანგრძლივი და ღრმა გამოკვლევა მთელი წლის მასწავლებლის ყოველ მხრივი შრომისა, საჭიროა ყოველი შაგირდი ბეჯითად იყოს გამოცდილი ყოველ იმ ცოდნაში, რა ცოდნაც უნდა გარდაეცა მასწავლებელს პროგრამის მიხედვით. რომელ შკოლაშიაც ეს გამოცდილება აღიარებს მომეტებული შაგირდების ღირსად გადაყვანისა ერთი განყოფილებიდან მეორეში, ანუ სრულის კურსის შესრულებისას, იგი მასწავლებელი უკეთესია და მის მასწავლებელს მართლა რომ მუქათ არ უმეცადნია. ჩემის ფიქრით, ამისთანა მასწავლებელი კარგათ უნდა იყვნენ დაჯილდოებულნი იმის მიხედვით თუ რამდენი შაგირდი ასრულებს შკოლის კურსს კარგათ და რამდენი გადადის ერთი განყოფილებიდან მეორეში. საჭიროა დამტკიცებული და საქვეყნოთ გამოცხადებული იყოს, რამდენ ჯილდოს მიიღებს მასწავლებელი თვითთა შაგირდზე, რომელიც კი ღირსი გახდება ერთი წლის კურსიდან მეორეში გადასვლისა და მთელი კურსის კარგათ შესრულებისა. თვითთა შაგირდზე ერთი წლის კურსიდან მეორეში გადასვლზე რომ დაიდვას ორ-ორი მანეთს და თვითთა კურს შემრულებულზე ექვს-ექვსი მანეთი ჯილდო (ჯამაგირს გარდა სრულიად საკმარისი იქნება. მათ შკოლაში რომ ღირსი გახდეს გადაყვანისა ერთ წლის კურსიდან მეორეში 30 შაგირდი და ათმა შაგირდებმაც რომ კურსი შესრულოს, მასწავლებელი მიიღებს ჯილდოთ 120 მანეთს, რომელიც დიდი ხელის-მომართვია იმისთვის.

აქ მასწავლებელს აქვს მამაველი შრომაზე არა მხოლოდ ეს ფული ჯილდო, არამედ ის, ის ამ შემთხვევაში ჰხედავს თავის-თავს დაფასებულს: ამ შემთხვევაში მასწავლებელი დაცულია ქორებისაგან, ცრუ ამბების მიტანისაგან, ცრუ კორრესპონდენტებისაგან. ჩემის ფიქრით, ეს სისტემა აწინდელი შკოლების ხელის მომართვისა ყველაზე უფრო უმჯობესი იქნება, რადგანაც აწინდელ შკოლებს იმდენი შეძლება არა აქვთ, რომ მასწავლებლის ჯამაგირს და სახელმძღვანელოებზე ხარჯს გარეთ, სხვა ხარჯი გასწიოს თავიანთი საქმის წინ-წაწევისათვის.

აგრეთვე საჭიროა, რომ ჩვენმა საზოგადოებამ ყურადღება მიაქციოს მეორემუხლს თავის წესდებულებისას: „სადაც საჭირო იქნება, ახალი შკოლების გახსნას ეხმარება.“

ახლა რაში უნდა მდგომარეობდეს ეს დახმარება ახალი შკოლების გახსნაში?—შეგოაზე უწინარეს საჭიროა, რომ ჩვენის საზოგადოების მეცადინეობით, ჯერ-ჯერობით ყველა დიდ, მოხერხებულ და შეძლებულ სოფლებში, აღმორჩეულ იქმნენ ორი თუ მეტი სოფელში პატივ-ცემულნი და შკოლის თანამგრძობი მხრუნველები (попечители), რომელთაც უნდა გააგრძელონ სოფლის საზოგადოებაში შკოლის საჭიროება, მის სარგებლობა და ეცადნენ, რათა სოფლის საზოგადოებამ განჩინება დაადგინოს თავის კრებაზე შკოლის გახსნაზე და მასწავლებლისათვის ფულის გარდახდაზე შეძლებისამებრ.

ამას გარდა საჭირო იქნება, რომ ჩვენი საზოგადოება დაეხმაროს სოფელს შკოლისათვის შენობის აღშენებაში, მის პირველათ მეგელით და სახელმძღვანელოებებით მოწყობაში, დარიგებით და სხვა... აგრეთვე დიდი საქმე იქნება ჩვენმა საზოგადოებამ დახმარება აღმოუჩინოს სოფელს იმით, რომ თავის დროზე შესაფერი და ღირსეული მასწავლებელი უშოვისო...

დასკვნა. მე ვთქვი ის, რის თქმაც მინდოდა. მარამ ნუ დავივიწყებთ იმ ანდაზას, რომელიც ამბობს— „ერთი ჭკუა კარგია და ორი უკეთესია“. მავისარჯნეთ, ნუ დაკვზაოდება, კალამი ხელში ავიღოთ და გავეთის შემწეობით თვისი შეხედულობანი ჩვენი განათლების საზოგადოებაზე და მის მომავალ მოქმედებაზე გამოვსთქვათ. აქ მთელი გრძელი სტატიების დაწერაც არ არის საჭირო; პატარა-პატარა შენიშვნებიც კარგათ გამოგვადგებიან. ზოგჯერ აღამიან ერთი პატარა, მაგრამ მოსაწონებელი და გამოსადეგი საქმე ანუ ჰაზრი აქვს რამე საგანზედ, მაგრამ საქვეყნოთ არ აცხადებს, რადგანაც მთელი სტატიით არ შეუძლიან გამოაცხადოს იგი.

იმედი ვიქონიოთ, რომ სხვა-და-სხვა პირებისაგან. საქვეყნოთ გამოცხადებული ჰაზრები, შეხედულობანი—საქმეს ერთი-ათათ წინ წასწევნ, ფასს დასდებენ და მკვიდრ მომავალს მისცემენ.

ძარგი იქნება, რომ თვით საზოგადოების გამგეობამ ჩუმ-ჩუმათ და კაბინეთში კი არ არიგოს საქმე, არამედ ყოველი თვისი განზრახულობა, დაწყობა, საქმე საქვეყნოთ გამოაცხადოს ხოლმე, რათა ამით ყველას საშუალება მიეცეს შეძლებისამებრ მონაწილეობა მიიღოს. ამით ხერი თუ არა, ზიანი ხომ არაოდეს არ მიეცემა ჩვენი საზოგადოების საქმეს. მაშ ვიყენეთ განცხადებულნი!

მ. როსტომაშვილი.

თელავი, 29 თბათვეს.

დღისაჲს ამიერიჲს

* * * * * „თეოლისის მოამბის“ გუშინდელს ნომერში დაბეჭდილია გულის შემაწუხარი კორრესპონდენცია ღერბენტიდამ, სამხრეთ ღელსტნიდამ მთიულებს გადასახლების თაობაზედ. მოგვყავს რამდენიმე ადგილი ამ კორრესპონდენციად:

„ღელს, 25 ივნისს, გაუღვიძებელს ძალით მძინარმა ჩვენმა ქალაქმა გილვიამ და დანახა დიდებული, მაგრამ შემადრწუნებელი სურათი. ღილიდამე უნგარიშო ხალხი ირეოდა ციხის მახლობლად: ესენი იყვნენ 509 ოჯახი მთიულებისა, რომელნიც, მთავრობის განკარგულებით, სამხრეთ ღელსტნიდამ მიჰყავთ სამარის გუბერნიაში, შარშანწინდელს არეულობაში მონაწილეობის მიღებისათვის. ამათ ყახახის ჯარები ენივენ გარს და უყარაულებდნენ.“

„ღილის 6 საათზე ზღვაში გამოჩნდა ასტრახნიდამ მომავალა ხომალდი „მასპია“, რომელიც ამ მთიულების წასაყვანად მოდიოდა.

„ამავე დროს ზღვის ნაპირზე მიიყვანეს ურშებით დედაკაცები და ბავშვები, რომელნიც გემით უნდა გაეზავნათ. ამათ მოსდევდნენ თან უნგარიშო ნათესავები, მეზობლები, ნაცნობები და ისე მაყურებელი ხალხი; სულ უკანასკნელი ექვსი ათასი კაცი მოგროვდა ზღვის ნაპირზე.

„ღერბენტი ჩემო, რა საშინელი და გულ-გამაწვრილებელი სურათი იყო ამ ხალხის ნახვა, როდესაც ესენი ეთხოვებოდნენ ერთმანეთს! ამის აწერა კალამს არ შეუძლიან და დახატვა მხატვარს. ზღვის შუილი, ხალხის ხმაურობა, ბავშვებისა და დედაკაცების ქვითქვითი, ტირილი, მალლა ზეცისაკენ ხელების აშვერა, ცრემლით გამოთხოვება,—ყველა ეს ერთმანეთში ირეოდნენ და მაყურებელს გულს უკლავდნენ.“

„დაწყეს ნაევბში ჩასმა წასაყვანი ხალხისა. შესანიშნავია, რომ, როგორც ბრძოლის ველზე მოწინავეებს აქვთ უფრო მომეტებული შიში და გულის დეღვა, ისე ყველაზე უფრო საშინელი სურათი იყო იმათი დანახვა, ვინც პირველად ჩასვეს ნაევბში, რომლითაც ხომალდამდინ უნდა მიეყვანათ. ზულ-შესაზარელ ხმაურობას დედაკაცებისა და ბავშვების ტირილისას და იმათ ღრიალს, როცა დედა-მამას და ნათესავებს ეთხოვებოდნენ, ზღვის ფურთნაც ვერ აყრუებდა. ღანარჩენები კი, თითქო მიეჩვივნო, წყნარად, ხმა-ამოუღებელად სხდებოდნენ ნაევბში...“

„როცა დედაკაცები და ბავშვები ჩასვეს, შემდეგ კაცები მოიყვანეს ციხიდან. მსენი კი ისე არ ღრიალებდნენ და არ სტიროდნენ; მაგრამ გახსდრები, დაღონებულები იხედებოდნენ, თითქო გვისაყვედურებდნენ: „ზიხარაანთ განახვის უბედურებაო!“ მომეტებული ნაწილი მაყურებლებს არავითარ ყურადღებას არ აქცევდა; მხოლოდ თავის ქვეყნის ხალხთან გაატარებდნენ იმათ თუ არა, იშვამს-

ვე ქულს იხდიდნენ და დაიძახებდნენ: „მშვიდობით!“

„უწესოება რომ არ მომხდარიყო, ციხილამ დაწყებული ზღვის ნაპირამდინ სულ სალდათები და ცხენოსანი ჯარი იყო დაყენებული ორივე მხრით ქუჩებში და ამ ჯარს შუა გაატარებდნენ ხოლმე ხუთ-ხუთ, ათ-ათ კაცს ერთად.

„ზოლოს ეს ლეკებიც ჩასვეს ნავებში..“
„შანგარიშო ხალხი, წამსლოვლების ნათესავეები და ნაცნობები, იდგნენ ზღვის ნაპირას და თვალით აცილებდნენ მიმავალთ..“

„რაცა ამ სამწუხარო სურათადამ უკან მოედოდი, ნახევარი საათის შემდეგ, ენახე, რომ ხუთიოდე ლეკი დამდგარა ლეის ნაპირას, პირი იქითენა აქვსთ, ზსაცა იმათი ვინ იცის ნათესავეები წაიყვანეს და თავ-ჩაღუნული, ცრემლიანის-თვალეებითა გაჩერებულან, თითქო გაშეშებულანო..“

„პრავეთარი უწესოება ამ დროს არ მომხდარა. ლეკები ყველაფერში ემორჩილებოდნენ სალდათებს; მაგრამ ზოგიერთი სალდათები ჯლიქესა და ხან თოფის კონდახს წაჰკრამდნენ ხოლმე კისერში ლეკს, თუ ის ჩქარა ვერ მიდიოდა. „რათა სცემ-მეთქი, ვკითხე ერთს სალდათს. „ბრძანება გვაქვს!“ მიპასუხა...“

* * * ჩვენ მივიღეთ ბორილამ შემდეგი შენიშვნა გაზეთში დასაბეჭდათ:

„შემდგომ „დროების“ № 137 წაკითხვისა, რომელშიაც იყო მოხსენებული ბორის მეშინასის სტაროსტის ამბავი, ჩვენ ესეც გავიგონეთ, რომ 24-ს განვლილის ივნისის თვისას, ბორის სამოქალაქო მმართველობაში ყრილობა ყოფილა მაზედ, რომ ამ ქალაქიდან ორი კაცი გაუგზავნიათ სუდის გასამართლებით სიმბირში თუ რომელსამე რუსეთის ქალაქში; ერთი მათგანი ყოფილა თითქმის ამკლები აქაურობისა, რომელსაც რადენჯერმე რამდენიმე ლუქანი გაუტეხია და მეორე დესატნიკად ყოფილა და აბზოდის დროს, ნაცვლად წესის დაცივისა, (ეგონებ სიმთვრალის გამო), თვითონ კაცი გაუცარკვამს. ამ ორთ კეთილ-მოქმედთ კაცთ რუსეთში გაგზავნილთ, ეტყობა ვადა გასვლიათ და მართებლობას უკითხავს ბორის საზოგადოებისათვის, სახელდობ იმ საზოგადოებისათვის, რომელსაც იგინი გაგზავნამდე ეკუთვნოდნენ, რომ შეიძლება ესენი კიდევ იქმნენ დაბრუნებულნი იმ საზოგადოებაში, თუ არაო.

„როგორც სთქვეს, საზოგადოების უფროსს (სტაროსტს) წინაღვე განჩინება (პრიგოვორი) შეუდგენია ხალხის უკითხავად თანხმობისა და ხელი მოუწერინებია. მომეტებული ნაწილი ხალხისა კი ლაპარაკობდა, რომ ბორს პატარა ხანს ღუქების მტერევა და ღამით უწესოება მოაკლდა და ეს მოსწყინდათო და მიტრამ ისურვეს ავაზაკი დაბრუნება. ბევრნი ღრტინავენ, რომ განჩინებაზედ ძალათ მოგვაწერინეს ხელიო და ბევრს არც კი გაგვიგია — რაზედ მოვაწერეთ ხე-

ლიო, თვარა ამ გვარს კაცების ჩვენ საზოგადოებაში დაბრუნება თუ არ საზარლო, სასარგებლო არ არისო.“

* * * ბორილამვე გვატყობინებენ, რომ ათ ამ თვეს ჩვენი ქალაქის ზამგეობა 120 ფანრის განათებას სცემს იჯარითო და 15-ს, უტყველია, ეღირსება ბორის ქუჩებს განათებაო.

* * * ძავეასიის მაჰმადიანებიც თითქო ცოტა-ცოტათი იწყებენ ამ უკანასკნელ დრას გონებით გამოღვიძებას; ამას გვიმტკიცებს თათრული გაზეთის („ზიას“) გამოცემა, რომელსაც, როგორც ამბობენ, კარგა ბლომად ჰყავს ხელის-მოამწერლები, რომელსაც, თუმცა სუსტი გაზეთი არისო, მაინც ინტერესით ჰკითხულობენო. ამასვე გვიმტკიცებს, სხვათა შორის, ისიც, რომ ჩვენს თათრებში ჩნდებიან თითო-ორი პირი, რომელნიც ქადაგებენ, რომ დრო არისო ჩვენც ვიფიქროთ ხალხის განათლებაზედ და გონების განსწავლაო; დრო არის შევადგინოთ ძავეასიის მაჰმადიანებში წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოებაო და სხვა ამ გვარი ღონის-ძიება ვინმაროთ ჩვენი ხალხის კეთილ-დღეობისა და განათლების გზაზე წინ წასაწევათაო და სხე.

მს აზრები გამოთქმულია გუშინდელს „თფილისის მოამბის“ „ლია წიგნი“, რომლითაც უფ. მეჰმედ შახტანტინსკი მიმართავს ძავეასიის აქეთა მხრის შეხულისლამსა და მეჭტის და რომელშიაც ის ურჩევს ამ შემოხსენებულ პირთ, რომ ეს ძავეასიის მაჰმადიანებში განათლების გავრცელების საქმე ითავონ, ფულები მოაგროვონ ამ საგნისათვის, სტამბა გახსნან, სახელმძღვანელოები გამოსცენ შკოლებისათვის და სხე. და სხე.

რალა თქმა უნდა, რომ ეს ყოველადგონიერი წინადადებაა და ჩვენი გაზეთის მხრით ამ გვარი აზრები და ამ გვარი საქმის დამწყებნი ყოველთვის თანაგრძობას უნდა მოელოდნენ..

* * * სიღნაღილამ გვწერენ, რომ ერთი იქაური ქალაქის დეპუტატთაგანი უფ. მ. ლ., რომელიც ძლიერ მხნეთა და პატიოსნად ასრულებდა თავის მოვალეობას და რომელსაც ცოტა სარგებლობა როდი მოუტანია ჩვენის ქალაქისთვისაო, ამ ქამად სტოვებს თავის თანამდებობასო, და ეს გარემოება ყველა სიღნაღელს, რომელსაც თავის ქალაქის ბედი რამედ მიანია, ძლიერ საწყენად რჩებაო..

„დროების“ კორრესპონდენცია

ჭუთანისი, 1 ივლისს. დღევანდელი წარმოდგენა თფილისის ქართული ტრუპისა კიდევ უკეთესი იყო. საზოგადოებას ძლიერ მოეწონა პირველი წარმოდგენა და დღეს ამის გამო მაყურებლების რიცხვი მეტა იყო. მოთამაშეები, როგორც წინათ მოგახ-

სენთ, ბეჯითობას იჩენენ, სინი-ხან-ხანათ ასრულებენ თავიანთ მიზანს და ეს მოსაწონათ დაუჩინა საზოგადოებას. ღილის ინტერესით უტყვეროდნენ ყველანი და თითქმის ერთი ალაგიც არ გაუშვიათ პიესებისა, რომ მისი ჰაზრი არ გაეგოთ და გულით ხარხარი არ მოეერთოთ, საცა მართლაც ხარხარის რიგი იყო.

ათეშიში გამოცხადებული იყო, რომ უნდა წარმოადგინონ: „მღვწეების განთავისუფლების პირველი დროის სცენები“ — თ. ი. შავტანტინსა, „აყალ-მაყალი ცოლქმარ შუა“ და „ბნელ ოთახში“ მაგრამ რალაც მიზეზის გამო თ. ი. შავტანტინს სცენები აღარ წარმოუდგენიათ, და სხვები ისე მშვენიერად წარმოადგინეს, რომ უკეთესი აღარ შეიძლება.

მშვენიერათ ითამაშეს „აყალ-მაყალში“ მ. საფაროვისამ და მ. აბაშიძემ; კიდევ უმშვენიერესათ ითამაშეს ამათვე ვოდეილში „ბნელ ოთახში.“ წამდა-უწყუმ საზოგადო ხარ ხარი იყო საზოგადოებაში და ბრავს ძახილი. მშვენიერათ იმღერა კუბლექტები მ. საფაროვისამ. ამ სამი წლი, წისეთ პირველათ ჭუთანისში ითამაშეს ვოდეილები სიმღერეებით და წინააღმდეგ ზოგიერთების მოლოდინისა საქმე კარგად წვიდა. წინეთ ბევრა იმ ჰაზრის იყო, რომ სცენაზე წარმოსადგენი იამ სასაცილო მარტო ქართულს ენის სომხურ კილოზე გადაღრეკაში უნდა იყოსო: ახლაკი გამოდის, რომ სასაცილო სხეც ბევრა რამ შეიძლება იყოს პიესაში: ორ-ჰაზროვანი სიტყვა, ნამდვილ წარმოდგენა მოქმედ პირების კომიკური მდგომარეობისა და უზღვეტების მღერა.

როგორც ზვეთა ეოსქვი, ქუთაას ეკუთვნის ამ საქმის ინიციატივა და ღირსიც იყო ახლა მას ენახა სცენაზე ნიჭიერა თამაშობა მ. საფაროვისა. ჩემის ჰაზრით, ხშირათ არის საჭირო ამგვარი პიესებით ჩართული წარმოდგენა იყოს, რადგან საჭიროა წარმოდგენა აქმაყოფილებდეს გემოს სხვა-და-სხვა რიგ მაყურებლებისას: ზოგს სეროაზული რამ მოჰსწონს, ზოგს სასაცილო, დროს გასატარებელი. მარდა ამისა არც მუდამ სერიოზობაა შესაძლებელი, და ხალხსაც არა აქვს ჯერ კარგათ შეყვარებული სცენა.

შველას ამას ყურადღება უნდა მიაქციოს კაცმა და ისე იმოქმედოს, და არა ჰგოდებდეს ლიტონის სიტყვით, რომ ცირკი და ფოკუსნიკები უმეტეს ყურადღებას იქცევს საზოგადოებისასო. მთ კაცს საქმის სიყვარული აქვს ნამდვილო, თუ შეუერთდება ამნაირი გრძობით აღჭურვილი სხვებს ამ საქმისავე მოყვარეებს, იმოქმედებს მათთან პატიოსნათ, ძიურათ, თანხმობით, მიიღებს სხვა და სხვა საჭიროებას სახეში, შეუძლებელია არ იმოქმედოს სარგებლიანათ. ჭუთანისის სცენის მოყვარეებს სიზმარშიაც არ გეინახავს, რომ სპეტაკოს სამასი მანეთი შემოსავალი ჰქონოდეს, თუ ფეხებს არავის დაუყუკნიდით და ძალით არავის მიეჩეჩებდით ბილეთებს; ცირკში და ფოკუსნიკებთან აუარებელი ხალხი მიდი. მარ-

